

Weer korenbloemen en kl tussen het graan

Klaprozen en korenbloemen kleuren het graan. Overal ruik je kamille. Langs de akkerrand schuifelt een koppeltje jonge patrijzen. Veldleeuweriken kwinkeleren hoog in de lucht. Nostalgie uit de tijd van Ot en Sien? Welnee, dit is juist een toekomstbeeld! Het Zuid-Hollands Landschap laat u straks op IJsselmonde weer genieten van traditionele boerennatuur.

Veertig jaar geleden zag je de veldleeuwerik nog boven vrijwel elke akker opstijgen en weer neerdalen.

Maar in de moderne graanteelt voelt hij zich niet thuis. Hij kan er niet rustig nestelen en vindt er te weinig grote insecten als voedsel. Hij staat nu op de Rode Lijst van bedreigde soorten, in het gezelschap van een heel rijtje andere akkervogels zoals patrijs, gele kwikstaart, grauwe gors, kneu en paapje.

Het Zuid-Hollands Landschap wil daarin verandering brengen. “In de Molenpolder, op IJsselmonde, tussen Rhoon en Barendrecht, komt zo’n honderd hectare aan nieuwe natuurakkers”, vertelt Dick Kerkhof botanicus bij het Zuid-Hollands Landschap. “Hier kun je straks weer genieten van wuivend, goudgeel graan vol korenbloemen, klaprozen en kamille en al die andere geliefde boerennatuur die vroeger zo gewoon was.” De natuurakkers zijn onderdeel van Buitenland van Rhoon, een 600

hectare groot nieuw natuur- en recreatiegebied op IJsselmonde. Er is geld beschikbaar gekomen via een breed investeringspakket, bedoeld voor zowel de aanleg van de Tweede Maasvlakte als voor extra maatregelen voor natuur en leefbaarheid in de omgeving van Rotterdam.

De nieuwe natuurakkers in de Molenpolder zorgen voor landschappelijke variatie en behoud van het historische polderlandschap.

aprozen

Natuurakker met klaprozen en korenbloemen. Harry Fiolet

Het is de bedoeling dat boeren een belangrijke rol gaan spelen bij het daadwerkelijke beheer van de natuurakkers. Een belangrijke vraag is dan op welke natuurwaarden nu precies de bedrijfsvoering moet worden gericht. Het Zuid-Hollands Landschap sprong in op deze informatiebehoefte en liet Dick Kerkhof een rapport schrijven over de belangrijkste planten- en diersoorten waarvoor de natuurakkers bedoeld zijn. Tot een jaar of 50 geleden waren typische akkerkruiden als bolderik en spiegelklokje op het platteland nog algemeen. Ze werden uitgezaaid met het graan. Tegenwoordig wordt het zaaizaad grondig geschoond, onkruidzaden worden eruit gehaald. Het land wordt tot op de laatste vierkante meter

benut. Bloemrijke akkerranden en ruige overhoeken zijn vrijwel verdwenen. Er wordt weinig zomergraan meer geteeld en steeds minder land ligt braak. Het gewas wordt zwaar bemest en de planten staan dicht opeen, waardoor er minder plek overblijft voor andere planten en dieren. Vooral vogels die hun nest op de grond tussen het gras of het graan maken, zien geen kans meer om te nestelen, laat staan om jongen groot te brengen. “De natuurakkers moeten daarin verandering brengen, we zijn heel benieuwd”, zegt Dick. “Over de vogels maak ik me niet zo’n zorgen – die komen vanzelf wel binnenvliegen. Hier vlak in de buurt komen nog kritische akkervogels zoals patrijzen voor. Op Goeree is de veldleeuwerik nog algemeen en daar

bijvoorbeeld spelt, een ouderwetse graansoort die na het dorsen gepeld moet worden, en vlas om linnen van te weven en lijnolie te winnen. In de winter helpen achtergebleven oogstresten en stoppels op het land de akkervogels om de winter door te komen. Ook hakvruchten, zoals suikerbieten of voederbieten, zijn belangrijk. De terugkeer van interessante wilde planten hangt ook af van de bodem. Die is in IJsselmonde gelukkig nogal gevarieerd. Ooit bestond IJsselmonde uit diverse kleine eilanden. In de late Middeleeuwen braken de zeedijken keer op keer. Dit was een landschap van water en schorren, eilandjes en buitendijkse gorzen. Stukje bij beetje werd IJsselmonde op de zee heroverd. De Molenpolder bestaat uit

Vijftig jaar geleden waren typische akkerkruiden op het platteland nog algemeen.

leven ook nog bruine kiekendieven.” Volgens Dick kunnen vooral olierijke plantenzaden soms tientallen jaren in de grond overleven. “Als je hier en daar eens wat dieper ploegt, zie je ineens weer zeldzame planten als eironde leeuwenbek en spiesleeuwenbek ontkiemen. Zo kun je je eigen streekflora herstellen, en vervolgens aanvullen met zaden van elders. We zijn al een paar keer bij het Zeeuwse Landschap bij Goes op bezoek geweest om de kunst af te kijken. Zij halen daar al mooie resultaten. Superzeldzame soorten keren terug. En ze gaan ons straks ook geschikt zaaizaad leveren, met allerlei kruiden erin.” Veel planten en dieren voelen zich thuis in het ouderwetse boerenlandschap met zijn grillige veldjes, ruige hoekjes, hagen en houtwallen. Langs de bloemrijke akkerranden kunnen vogels schuilen en broeden en ze vinden er ook veel insecten als voedsel. Aantrekkelijke teelten zijn

lichte klei in het noorden en zware zavel op zand in het zuiden. Dwars door de polder loopt een fossiele stroomrug, die in de prehistorie bewoond werd en ongeveer een meter boven de laagste delen uitsteekt. “Dat ziet er wel goed uit”, concludeert Dick. “Mijn archiefonderzoek laat zien dat hier een rijke akkerflora bestond. De kunst is nu om eerst nog tamelijk dicht te zaaien en niet te zwaar te bemesten, anders krijg je een explosie van probleemonkruiden zoals distels en haagwinde. Pas als de grond wat minder voedselrijk is geworden kun je wat minder dicht gaan zaaien. Dan krijgen de leuke bescheiden plantjes met weinig concurrentiekracht meer kans.” Als het meezit kunt u het binnenkort met eigen ogen zien en heerlijk van deze nieuwe natuur genieten.

Marion de Boo
journalist

De veldleeuwerik voelt zich thuis op traditionele natuurakkers. Do van Dijk/Foto Natura